herpy

FIRBEN

## Amazon Racerunner

# *Ameiva ameiva*

*Ameiva ameiva* er en stor, hurtig og dagaktiv øgle af familien Teiidae fra Sydamerika. Hannerne er grønne med blå mave og bliver op til 50 cm. Arten er altædende, graver gerne og kræver et stort, varmt og solrigt terrarie med dyb bund og kraftigt lys og UVB. Den er sky og nervøs og egner sig bedst til holdere med nogen erfaring.

Familie: Teiidae

**SPECIFIKATIONER**

### DYRET

| | |
|---|---|
| Voksenstørrelse | **40-50 cm**<br>total længde inkl. hale |
| Vægt | **60-70 g** |
| Levetid | **3-5 år** |
| Aktiv | **Dag** |
| Levevis | **Jordboende og gravende** |
| Biotop | **Savanne, tørskov og regnskov** |
| Sværhedsgrad | **Øvet** |

### PASNING

| | |
|---|---|
| Min. terrarie | **150 × 70 × 60 cm**<br>L × B × H til 1 voksent dyr |
| Temperatur, dag | **25-30 °C** |
| Hotspot | **40-45 °C** |
| Temperatur, nat | **20-24 °C** |
| Luftfugtighed | **50-70 %** |
| Vand | **Vandskål** |
| UVB | **Nødvendig**<br>Ferguson-zone 3 |
| Kost | **Insekter, frugt, hvirveldyr og orme/snegle** |
| Holdes | **Enkeltvis** |

### AVL

| | |
|---|---|
| Formering | **Æglæggende** |
| Kuldstørrelse | **3-11 æg** |
| Kuld pr. år | **1-3** |
| Inkubation | **140-160 dage**<br>ved 27-30 °C |

### BESKYTTELSE OG PAPIRER

| | |
|---|---|
| CITES | **Ikke omfattet** |
| EU-bilag | **Ikke omfattet** |
| IUCN | **Ikke truet (LC)** |

Arten står hverken på CITES-listerne eller i EU's bilag A-D og er ikke på den danske liste over dyr, som private ikke må holde (bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015).

## Om arten

*Ameiva ameiva* er en slank, hurtig øgle med spids snude, lang hale og kraftige baglemmer. Voksne dyr bliver 40-50 cm i alt, hvoraf halen udgør mere end halvdelen. Kroppen er lille i forhold til længden: typisk 12-13 cm fra snude til kloak, og de største hanner når omkring 18 cm. Et voksent dyr vejer omkring 60-70 g.

Farven er olivenbrun på forkroppen og grønnere mod bagkroppen, med sorte pletter og hvide øjepletter. Lysbåndene langs siderne er gule hos voksne og hvide hos unger, og i lysken er dyret himmelblåt. Hannerne er større og stærkere grønne end hunnerne, har tykkere kæber og ofte en turkisblå bug, mens hunnernes bug er hvid. Mængden af grønt varierer fra dyr til dyr.

Arten er sky, vagtsom og nervøs og skal vænne sig til sine omgivelser, før den slapper af. Synet er skarpt, og reaktionerne er næsten øjeblikkelige. Nogle dyr er direkte bidske. Halen kastes af ved stress og vokser kun ufuldstændigt ud igen. Arten er nært beslægtet med teguerne, men er mindre.

Nogle former, der tidligere gik for at være farvevarianter af arten, regnes nu for egne arter (fx *Ameiva praesignis*). Spørg derfor sælger om artens bestemmelse, når der købes.

## Udbredelse og levested

*Ameiva ameiva* har en af de største udbredelser blandt sydamerikanske øgler. Arten findes fra Colombia og Venezuela over Guyana, Surinam og Fransk Guyana til det meste af Brasilien, og vestpå i Ecuador, Peru og Bolivia. Mod syd når den Paraguay og det nordlige Argentina. Bestandene på Trinidad, Tobago og Grenada regnes af nogle til arten og af andre til *Ameiva atrigularis*.

I Florida findes en indført bestand. Den regnes ikke med her. Opdelingen i underarter er omstridt, og flere af dem regnes nu for selvstændige arter.

> **Oprindelig udbredelse:** Colombia, Venezuela, Guyana, Surinam, Fransk Guyana, Brasilien, Bolivia, Ecuador, Peru, Argentina, Paraguay og Trinidad og Tobago.

### LEVESTED

*Ameiva ameiva* lever i åbent og lysåbent terræn: skovbryn, savanne, buskads og dyrket land, i Brasilien blandt andet i cerrado og caatinga. Den synes at foretrække forstyrret regnskov, hvor der er hugget træer, og lysninger på skovbunden. Dyret hviler i løvlaget og under rådne stammer og sten og trækker sig ved fare hurtigt ned i en gravet gang.

Arten er dagaktiv og kan ses solbade midt på dagen, når det er varmest. Den jager aktivt og skraber insekter frem fra jorden. Kosten er blandet: insekter som græshopper, sommerfugle, kakerlakker, biller og termitter, derudover frøer, små firben (også egne artsfæller), edderkopper, snegle og plantedele.

Hunnen lægger flere kuld på 3-11 æg. Kuldstørrelsen stiger med hunnens størrelse. Hvor der er en tydelig tørtid, yngler arten kun i regntiden, ellers hele året. I naturen bliver dyrene kønsmodne efter omkring otte måneder, når de er omkring 10 cm fra snude til kloak.

## Pasning

### TERRARIET

*Ameiva ameiva* er en aktiv grave- og løbeøgle, der behøver meget mere plads, end dens kropsstørrelse antyder. Ét dyr skal have et terrarie på mindst 150 × 70 × 60 cm (længde × bredde × højde). Større er bedre, og gulvarealet er vigtigere end højden. Der findes ikke noget pålideligt tal for, hvor mange dyr der kan holdes sammen. Hold derfor dyrene enkeltvis; et par skal have meget mere plads og mange gemmesteder, og arten kan være aggressiv over for artsfæller.

Bunden skal være dyb nok til, at dyret kan grave gange: 15-20 cm af en blanding af jord og sand, gerne med en tør og en let fugtig del. Læg flade sten, barkstykker og rodstykker som gemmesteder og solpladser, og lav en fugtig skjulekasse i den ene ende. Lave grene og barkplader bruges som solpladser. Terrariet skal have et tæt låg, for dyret er hurtigt og springer.

### TEMPERATUR

Om dagen skal der være 25-30 °C i terrariet. Under en kraftig spotlampe skal en flad sten eller en tør plet jord have en overfladetemperatur på 40-45 °C, så dyret kan varme sig op, og terrariet skal have en køligere ende på omkring 24 °C. Om natten falder temperaturen til 20-24 °C, og den må ikke komme under 20 °C. Aktive dyr i naturen har en kropstemperatur på omkring 37 °C. Arten har ikke vinterhvile.

Mål overfladetemperaturen på solpladsen med et IR-termometer og luftens temperatur i den kølige ende. Hold en tydelig gradient, så dyret selv kan vælge.

Læs mere: Varme og temperatur Læs mere: Vinterhvile og årstider

### LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden ligger på 50-70 %. Tallet er afledt af levestedet, for pasningslitteraturen har ingen præcise angivelser. Hold en del af bunden tør og en del let fugtig, ikke våd. Skovdyr har gavn af en fugtig skjulekasse. Dyrene drikker af en lav skål med frisk vand, der skiftes dagligt, og de bader gerne. Let forstøvning et par gange om ugen er en fordel.

Læs mere: Luftfugtighed, forstøvning og ventilation

### LYS OG UVB

*Ameiva ameiva* er en dagaktiv solbader, så terrariet skal have kraftigt lys og UVB. Brug et T5-rør til Ferguson-zone 3 over solpladsen og en spotlampe til varmen. Glas stopper UVB, så røret skal sidde inde i terrariet eller i en åben del af låget. Afstanden afgøres med en UV-måler. Dagslængden er 12 timer året rundt. Skift UVB-røret efter producentens anvisning. Udendørs i fuld sol i varmt vejr gør dyret godt, men kun i et tæt og rovdyrsikret område.

Læs mere: Lys og UVB

### FODER

*Ameiva ameiva* er altædende, men kosten består mest af dyrisk føde. Giv en bred vifte af insekter: fårekyllinger, græshopper, kakerlakker, melorme, silkeorme og regnorme, helst fodret op med næringsrig føde. Af og til kan der gives snegle, nyfødte mus og mindre frugt som bær, melon og banan. Støv foderet med kalk og et multivitaminpræparat og giv ikke for meget frugt.

Unger fodres dagligt, voksne dyr hver anden til tredje dag med så meget, dyret æder på nogle minutter. Dyret jager aktivt, så strø insekterne ud, så det skal lede efter dem. Det er den bedste måde at holde det i gang.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

### ADFÆRD OG HÅNDTERING

*Ameiva ameiva* er hurtig, vagtsom og nervøs og flygter ved den mindste forstyrrelse. De første uger skal dyret have ro og mange gemmesteder, før det begynder at vise sig. Meget tilvænnede dyr kan blive trygge, men er sjældent håndtamme. Undgå at gribe dyret, og tag det aldrig i halen. Skal det løftes, støttes bagkroppen og lårene med den ene hånd og brystet med den anden.

Hannerne er territoriale og hurtige til at blive aggressive. Overfaldne dyr får bidsår og taber halen. Bidske dyr skal ikke tvinges til at vænne sig til håndtering. Arten bør ikke deles med andre arter.

## Avl

### KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannerne er større end hunnerne og har tykkere kæber, kraftigere grøn farve og ofte en turkisblå bug; hunnernes bug er hvid. I naturen bliver dyrene kønsmodne ved omkring 10 cm fra snude til kloak, efter omkring otte måneder. Alderen ved kønsmodenhed i fangenskab er ikke dokumenteret. Levetiden er dårligt kendt: vilde dyr er fundet op til knap 5 år gamle.

### PARRING

Parringsbiologien er dårligt kendt. Parringen falder sammen med, at æggene modnes, og hunnen kan formentlig gemme sæd, så hun kan lægge flere kuld i samme sæson. Dyrene skal være i god kondition, før de sættes sammen, og parret skal have mange skjul og følges tæt, så en underlegen hun ikke bliver såret.

### ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger 3-11 æg i et kuld, og i naturen kan et enkelt dyr lægge op til tre kuld i en sæson. Før hun lægger æg, holder hun sig ofte i sin gang. Giv en dyb, let fugtig lægeplads af jord og sand, hvor hun kan grave. Opdræt i fangenskab er næsten ikke beskrevet.

### INKUBATION

Æggene tages ud og lægges i et rugemedium, uden at de drejes. Rugetiden i naturen er omkring fem måneder, og de klækker typisk ved begyndelsen af regntiden. Rugetiden i rugemaskine er ikke dokumenteret. Boksens 140-160 dage bygger på rugetiden i naturen, og 27-30 °C er et skøn ud fra levestedets klima.

### OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er stribede, med hvide lysbånd, og vokser hurtigt. Hannerne vokser hurtigere end hunnerne. Hold dem enkeltvis eller i små grupper af lige store dyr med mange skjul, og fodr dem dagligt med små insekter, støvet med kalk. Giv UVB og varme som til voksne dyr.

## Sundhed og typiske fejl

De fleste problemer skyldes for lidt varme, for lidt UVB, ensidig kost og for lidt plads. De typiske er:

- Knogleskørhed ved for lidt UVB og kalk. Giv UVB eller sol, og støv foderet.
- Overvægt ved for meget føde og for lidt bevægelse. Hold dyret i gang, og begræns frugt og fede byttedyr.

- Mider og indvendige snyltere hos nye dyr. Nye dyr holdes i karantæne og undersøges med en afføringsprøve.
- Stress ved et for lille eller for åbent terrarie. Dyret løber ind i ruderne og slår snuden til blods; giv skjul og mat bagvæggen.
- Tab af halen. Den vokser ikke ud igen i fuld længde.

Et sundt dyr har klare øjne, en fyldig hale, glat hud og god appetit. Opsøg en dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis dyret ikke spiser, taber sig eller trækker vejret med åben mund.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

### Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.